

životu. I u ovom broju zastupljeno je više tema koje opravdavaju njegovo ponovno oživljavanje koje u sklopu jugoslavenske historiografije djeluje ob-
jedinjavajuće. Riječ je o sadržajima koji ne samo što donose materijale koji govore o jugoslavenskom prostoru u cjelini već daju uvid u materiju koja je zanimljiva i za širi krug čitalaca a ne samo za uži krug stručnjaka. Zbog toga treba pozdraviti nastojanje Izdavačkog savjeta (Rade Petrović je predsjednik) i Redakcije (glavni i odgovorni urednik je Čedomir Popov) da se koncepcija JIČ-a uhoda i održi u životu. Kako je 1987. godina jubilarna godina Vuka Stefanovića Karadžića (200-godišnjica njegova rođenja), u časopisu je uvodni tekst autora K. Milutinovića »Vuk i crkvena pravoslavna hijerarhija u Austriji«. U našim izdanjima tekst tipa onoga S. Bojanića (»Hemija i hemičari u Srbiji u XIX veku«) nije baš uobičajen, ali je zato tim zanimljiviji. »Makedonska nacionalna misao (1878—1903)« R. Ristovskog, »Agrarni programi građanskih političkih partija u Jugoslaviji između dva svetska rata« N. L. Gaćeše, »Od narodnooslobodilačkih odbora do prve vlade federalne Crne Gore« B. Kovačevića, te »Sovjetski kulturni uticaj u Srbiji 1945—1950« Lj. Dimića zaokružuju cjelinu koju je Redakcija JIČ-a uobličila u rubrici »Članci i rasprave«.

Posebno svraćamo pažnju na prilog u rubrici »Istoriografija« čiji je autor jedan od doajena jugoslavenske historiografije B. Đurđev: »Ključni trenutak naše istoriografije«: to je redigirana, primjedbama dopunjena diskusija sa skupa povjesničara — komunista u CK SKJ, 17. prosinca 1986. Iako u veoma visokim godinama života, B. Đurđev je već tada, na skupu u Beogradu, izazvao živu pažnju govoreći vrlo kritički o problemima koji su vitalni u jugoslavenskoj historiografiji (npr. rad na (ne)izgradnji »Povijesti naroda i narodnosti Jugoslavije«), te je negativno ocijenio i neke već realizirane poznate i velike projekte. Treba upozoriti da je Redakcija JIČ-a ovim tekstom započela diskusiju o raznim pitanjima jugoslavenske historiografije. U ovoj rubrici je — ne baš očekivano, jer tekst je ipak prikaz a ne prilog bitnijega sadržaja — objavljen još i napis B. Petravića, »Venceslav Glišić, Užička Republika, Nolit, Beograd, 1986, 288«. Još je publicirano sedam prikaza knjiga, zatim tri informacije — o raspravi na Predsjedništvu SSRN o aktualnim problemima historijske nauke, o svečanoj promociji JIČ-a 1—4/1986, i o devetom kongresu historičara Jugoslavije u Prištini. Na kraju je objavljeno šest nekrologa, od kojih čak četiri o historičarima iz SRH (J. Šidak, P. Čubelić, B. Stulli, V. Foretić). Treba zaključiti optimistički — Jugoslovenski istorijski časopis opet je stao na noge i nadajmo se da će tako i nastaviti; ta edicija je potrebna — tekstovi su relativno kratki, ali zato zanimljivi i za širi i za uži krug čitalaca. (PETAR STRČIĆ).

LJ. KRKLJUŠ — S. ŠARKIĆ, »ODABRANI IZVORI IZ DRŽAVNOPRAVNE ISTORIJE JUGOSLAVIJE«, Beograd 1982. Pitanje državnopravnog razvoja jugoslavenskih zemalja te, zatim, Jugoslavije uvijek je zanimljivo i za istraživača, i za pripadnike šire čitalačke publike. Uz to treba reći da je uočljivo kako se u nas taj interes pojačava, naročito u široj javnosti, koju kao da sve više zaokupljaju pojedini događaji ili ličnosti iz prošlosti. To je utoliko značajnije u ovom trenutku kada, npr., u Bugarskoj konstantno traje atak na samosvojnost i naših Makedonaca i Makedonije kao Socijalističke Republike i integralnog dijela SFR Jugoslavije, ili pak kada se imaju u vidu glasovi u nas koji traže neku reviziju avnojevskih temelja nove Jugosla-

vije. Zato je utoliko osjetljiviji pristup izboru građe iz državnopravne povijesti u pripremama za objavljivanje, a pogotovo kada je taj izbor izvora predviđen za to da ga koriste studenti pravnih fakulteta. Poznato je više do sada ediranih takvih zbirki te zbirki priređenih u druge svrhe. Među zadnjima je publiciran izbor pod naslovom: »Odabrani izvori iz državnopravne historije Jugoslavije«, koji su objavili 1984. god. Ljubomirka Krkljuš i Srđan Šarčić, u izdanju beogradske »Naučne knjige«. Knjiga je unaprijed zamišljena i sačinjena tako da i »formalno i sadržinski« — kako naglašavaju priređivači — bude u skladu s »Državnopravnom historijom Jugoslavije«, udžbenikom Dragoslava Jankovića i Mirka Mirkovića. Htijenja priređivača precizirana su i njihovom željom da ova zbirka bude pregled najvažnijih dokumenata, pa je u tome smislu raščlanjen i sadržaj knjige, i to u šest dijelova, koji govore o nastanku i razvitku feudalnih država i prava Jugoslavije (o jugoslavenskim državama u razvijenom feudalizmu od 12. do 15. stoljeća, o jugoslavenskim narodima pod tuđinskom kulturom, o jugoslavenskim narodima u buržoaskom periodu od kraja 18. st. do 1941. godine, o prvoj zajedničkoj državi jugoslavenskih naroda (1914—1941) i o socijalističkoj Jugoslaviji (od 1941. do 1945. godine). Neke cjeline, pa i neki izvori imaju šire ili kraće uvodne dijelove, neki od njih su i više nego instruktivni izvori — to su cjeloviti pregledi i literature i povijesne situacije u vremenu u kojem je pojedini izvor nastao ili o kojemu govori, pa i same ocjene izvora. Neki izvori imaju objašnjenja ili komentar i u fusnotama. (PETAR STRČIĆ).

VJESNIK HISTORIJSKIH ARHIVA U RIJECI I PAZINU 18/1986. Među arhivskim i historijskim glasilima u našoj zemlji posebno mjesto zauzima »Vjesnik« historijskih arhiva Pazina i Rijeke — ne samo zbog sadržaja već i zbog kontinuiteta a također i zbog geografskog područja na kojem izlazi. Radi se o tome da je ovaj zbornik započeo izlaziti kao edicija tadašnjeg Državnog arhiva u Rijeci, te da je u prvome redu imao zadatak utjecati na brže objavljivanje arhivske građe a zatim i raspravnih tekstova o Istri, Cresu, Lošinj i zapadnom dijelu Rijeke, dakle, o krajevima koje je Italija držala od 1918. godine dalje. O njima je od tada objavljeno vrlo mnogo izvora i radova koji su — u načelu — dokazivali da su spomenuta područja isključivo talijanskog karaktera. Na jugoslavenskoj strani gotovo da i nije bilo ne samo znanstvenoga već ni stručnog odgovora. Bilo je, dakle, potrebno objaviti i one izvore koji nisu isključivoga sadržaja, objaviti u cjelini i onu građu koja je do tada često objavljivana samo u dijelovima, tj. građu koja je jednostavno zloupotrebjavana u političke svrhe. Međutim, iako je »Vjesnik« pokrenut da se što brže ispuni golemo praznina, njezin izdavač je od samog početka ispravno i savjesno pristupio poslu: ne zanemariti osnovne postulate znanosti, tj. objavljivati građu i članke čiji sadržaj bez pristranosti govori o prošlosti cijele Zapadne Hrvatske, dakle, i ostalog dijela Kvarnerskog primorja, te Gorskog kotara. Kasnije je kadrovima ojačao i Historijski arhiv u Pazinu, tako da je mogao postati suizdavač ove edicije.

Preda nama je upravo izašao iz štampe 28. svezak ovoga godišnjaka (za 1986.), koji je — naglašavamo — uz slovenski »Zgodovinski časopis« gotovo jedna od rijetkih jugoslavenskih povijesnih publikacija koja izlazi od početka redovito. Ovoga puta je svezak na 256 stranica pripremio riječki dio uredništva, na čelu s glavnom i odgovornom urednicom Jadrankom Kaloper-Bakrač, i to u čast 60-godišnjice postojanja i djelovanja Historijskog arhiva